

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר'
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

האשה
החשובה ודופת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ו ע"ב ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 690

מסכת ברכות י"א - י"ז

בס"ד, כ"ד אב תשע"ב

השבוע בגליון

- ה' אלוקים אמת - מדוע חוזרים ואומרים זאת, ומי אומר
- הרמב"ן - "ובילדותי נתקשה עלי"
- כאשר בעל השדה אסיר תודה לגנבים שקצרו את שדהו...

- ברכת אהבה רבה כברכת התורה
- קריאת שמע כלימוד תורה
- דברי שירך דבורה

דבר העורך

למען ה'!

דלת ישנה סבה על צירה. רוח ירושלמית קרירה נשבה פנימה, ודמות כפופה חמקה החוצה אל המרפסת. הדלת נסגרה, הדמות השתעלה ושבה פנימה אל הבית השקט. הרבנית אלישיב ע"ה. היה זה בערוב ימיה. את כל חייהם הם הקדישו ללימוד תורת, והיא לא היתה מסוגלת להעלות על דעתה ששנתו הקצרה של בעלה הגדול תופרע משיעולה. אכן, זו היא הנהגה מופלאה, המדגימה את הערך העצום שייחסו הרב והרבנית לכל רגע - הכל למען לימוד התורה הקדושה.

ככל שמעמיקים ומפנימים את הדברים, השאלה הבאה רק מתחדדת ומתעצמת: איך יתכן שאדם שבמשך קרוב לתשעים שנה קם בשנים וחצי בלילה כדי ללמוד תורה, קיבל קהל בכל יום? אם נשמיע את הדברים לאדם זר, הוא לא יאמין! ניחא אילו כל השאלות שהיו מוצגות בפניו היה עניין תורה והלכה, אך הכל יודעים כי בביתם של גדולי ישראל הדלת לעולם אינה חסומה בפני איש; ברכות, עצות, התייעצויות, כל אדם, בכל גיל, בכל מצב, מתקבל בבייתם וזוכה למאור פנים.

מה עומד מאחורי סתירה לכאורה כל כך בוהקת? מחד גיסא, התמדה עילאית, שקידה מופתית, בלי וויתורים ובלי הנחות, לאורך תשעים שנה! ומאידך גיסא, ויתור עצום על זמן יקר, שעות, כדי לשמוע את הזולת ולסייע לו! גדלות עצומה והקפדה על רגעים, כמונה מעות, ובכל זאת מעולם לא נשמעה בקשה להפנות את השאלות השגרתיות למקומות אחרים. עשרות שנים הוא הקפיד להקדיש בכל יום זמן לשואלים.

יותר מכך: בלא להשוות, כמובן, האם יעלה על דעתו של מאן-דהו למשל, לדפוק בבייתו של נשיא בית משפט עליון בכל אחת ממדינות העולם, כדי

דף יא/ב שכבר נפטרה באהבה רבה

ברכת אהבה רבה כברכת התורה

בגמרתנו מבואר כי מי שלא בירך ברכת התורה יוצא ידי חובת ברכה זו בברכת אהבה רבה הנאמרת בתפילת שחרית לפני קריאת שמע. בעלי התוספות (ד"ה "שכבר נפטרה") מביאים את דברי הירושלמי: "הוא ששנה על אתר", דהיינו: אפשר לצאת ידי חובת ברכת התורה בברכת אהבה רבה, אך ורק אם מיד לאחר מכן המתפלל לומד תורה.

קריאת שמע כלימוד תורה: השאלה המתבקשת היא, הן בכל מקרה המתפלל לומד תורה מיד לאחר ברכת אהבה רבה, שהרי ברכה זו סמוכה לקריאת שמע, שהיא פסוקים מן התורה. לשם מה, אם כן, נזקק הירושלמי להורות על דבר המתבצע ממילא. שאלה זו מעלה ה"בית יוסף" (או"ח סי' מ"ז) והוא עונה שתי תשובות שונות, שההבדל ביניהן מניב השלכה הלכתית מעשית ביותר.

תחילה הוא מתרץ, כי הירושלמי מתייחס לאדם שכבר קרא קריאת שמע, ועתה הוא מברך את ברכתו, שמאחר שאינו זקוק לקרוא קריאת שמע בשנית, ילמד מיד כדי לסמוך את ברכת אהבה רבה, שבה יצא ידי חובת ברכת התורה, ללימוד תורה. בתירוץ הנוסף, הוא מערער על הנחתו הקודמת, כי ניתן לצאת ידי לימוד תורה על ידי קריאת שמע, "דקריאת שמע ותפילה לא חשיבי לימוד לעניין זה, דדברי תחנונים ותפילה לחוד, ודברי תורה לחוד, וקריאת שמע כדברי תפילות הוא"; היינו: קריאת שמע נחשבת כתפילה ואין להתייחס אליה כאל לימוד תורה לאחר ברכת התורה.

מאחר שה"בית יוסף" נותר בספק אם ניתן לצאת ידי לימוד תורה בקריאת שמע, בבואו לפסוק הלכה זו ב"שולחן ערוך" (או"ח סי' מ"ז סעי' ח) הוא כותב: "יש להסתפק אי סגי בקורא קריאת שמע סמוך לה מיד בלי הפסק".

ה"משנה ברורה" (ס"ק י"ז) מביא, כי הגאון מוילנא ולפניו האליה רבא עסקו בשאלה זו, אך הם לא הסתפקו בה אלא קבעו בוודאות, כי קריאת שמע אינה כלימוד תורה, וממילא, לא ניתן להחשיב את ברכת אהבה רבה כברכת התורה, שהרי הוא אינו לומד לאחר הברכה, כנדרש. ברם, האחרונים מציבים קושיה חמורה על שיטה זו, מן הגמרא (מנחות צ"ב) בה נאמר: "אפילו לא שנה אדם אלא קריאת שמע שחרית וערבית, קיים מצות לא ימוש ספר התורה הזה מפיקך" - מוכח, כי מקיימים גם מקיימים מצוות תורה על ידי קריאת שמע ("אבן העזר").

צעילוי נשמת

מרת **רות סגל** ע"ה

ב"ר אברהם ושרה חולה ז"ל
נלב"ע כ"ט מנחם אב תשנ"ז

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **אנדה זימנד** ע"ה

נלב"ע כ"ו מנחם אב תשס"ג

תנצב"ה

הונצחה ע"י בעלה ידידנו
מר **הנרי זימנד** ומשפ' שיחיו - הרצליה

צעילוי נשמת

הר"ר **אהרן משה גולדשלגר** ז"ל

ב"ר ברש ז"ל

נלב"ע כ"ח מנחם אב תשס"ז

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

נר ה'
נשמת
אדם

מרת **ורדה שניצר** ע"ה ב"ר מאיר ז"ל

נלב"ע כ"ה מנחם אב תשס"ב **תנצב"ה**

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

ה"מגן גיבורים" (או"ח שם) מבאר, כי יש לחלק בין מקרה שבו המתפלל אינו מתכוון לצאת ידי חובת לימוד תורה על ידי אמירת קריאת שמע, לבין מתפלל המכוון לצאת ידי חובה. לכל הדעות, המכוון לצאת ידי חובה, יצא, והמחלוקת אינה אלא על מקרה שבו המתפלל אינו מכוון בדעתו מאומה.

קריאת מגילה ומצוות תורה אינן מתקיימות כאחת: אולם, פוסקים אחרים מבארים, כי לדעת האליה רבא והגר"א, לעולם לא ניתן לצאת ידי מצוות לימוד תורה על ידי קריאת שמע בעת התפילה, זאת, משום שאין אפשרות לקיים שתי מצוות במעשה אחד, ואף ראה מרתקת הביאו לדבר. בגמרא (מגילה ג/א) נאמר, שמבטלים מצוות תלמוד תורה עבור מצוות קריאת המגילה. לכאורה, וכי הקורא במגילה אינו מקיים מצוות תלמוד תורה? מדוע הגמרא אומרת שהקורא במגילה מבטל את עצמו מלימוד תורה. הא ראה, כי לא ניתן לצאת ידי חובת שתי מצוות על ידי מעשה אחד (ספר החיים להגר"ש קלוגר, עיי' "פירות תאנה" מנחות צט/ב).

אם כנים הדברים, שומה עלינו לברר, מדוע הקורא קריאת שמע מקיים את הפסוק "לא ימוש ספר התורה הזה מפריך". הגר"י פרלא זצ"ל (בביאורו לרס"ג עשין י"ד, ועיי' שו"ת "בית יצחק" או"ח סי' י"ב) פותר את השאלה בדרך מקורית. אכן, האומר קריאת שמע בתפילה, אינו יוצא ידי חובת מצוות לימוד תורה. בגמרא לא נאמר, אלא שקיים את הפסוק "לא ימוש ספר התורה הזה מפריך", שהרי לא ניתן להתכחש לכך שבקריאתו את פסוקי קריאת שמע, דברי התורה לא משו מפיו...

יש לציין, כי התשובה הרווחת באחרונים (עיי' ספר "חיי משה" על שו"ע או"ח שם) היא, שאף על פי שהקורא קריאת שמע מקיים מצוות תלמוד תורה, אך ברכת אהבה רבה נתקנה כברכת קריאת שמע ולא כברכת התורה. לפיכך, רק העושה פעולה המוכיחה כי הוא מתכוון לצאת ידי ברכת התורה על ידי ברכת אהבה רבה, יוצא ידי חובת ברכת התורה [וכן משמעות לשון בעלי התוספות בסוגייתנו].

עם סיומו של מאמר זה, נציין השלכה הלכתית נוספת לספיקו של ה"בית יוסף", אם קריאת שמע נחשבת כלימוד תורה. אדם שאיחר לקום משנתו, ומחמת קוצר הזמן, עליו לקרוא קריאת שמע לפני התפילה, טרם יחלוף עתה; היברך ברכת התורה לפני קריאת שמע; ובכך, אם קריאת שמע נחשבת לימוד תורה, עליו לעשות כן, אך אם קריאת שמע נחשבת כתפילה, הרי הוא רשאי להזדרז ולקרוא מיד את קריאת שמע (שו"ת "בצל החכמה" ח"א סי' א').

דף יד/ב חוזר ואומר אמת

"ה' אלוהיכם אמת" - מדוע חוזרים ואומרים זאת, ומי אומר

שמותיהם של עשרה חזנים השתמרו לדורי דורות, לאו דווקא בגין קולם הערב או סלסוליהם המופלאים, אלא בזכות עדות נדירה שהעניקו בחתימת ידם לאחד מגדולי הפוסקים, אשר עסק במנהג ישראל, שבסיום קריאת שמע שליח הציבור חוזר ושונה בקול רם את המילים "ה' אלוהיכם אמת".

ה' אלוהיכם אמת, השלמה למניין רמ"ח: שליח הציבור מכריז מילים אלו בקול רם, כדי שהקהל ישמע אותו וייחשב לכל אחד כאילו אמרם בעצמו. מנהג זה החל סמוך ונראה לתקופת גילוי הזוהר הכותב (ח"א וירא קא/א, זוהר חדש ח"א אחרי מות עט/א, ח"ב מגילת רות דף ל') כדברי המדרש (תנחומא ויקרא פר' קדושים), כי מאחר שבקריאת שמע כתיקונה, יש משום תיקון לרמ"ח אברי האדם, וקריאת שמע כוללת מאתיים ארבעים וחמש תיבות, לפיכך, חוזרים ושונים שלש תיבות, כדי להשלים למניין רמ"ח.

דברים אלו נפסקו להלכה ("שולחן ערוך" או"ח סי' ס"א סעי' ג'): "בקריאת שמע יש רמ"ה תיבות וכדי להשלים רמ"ח כנגד איבריו של אדם, מסיים שליח צבור ה' אלהיכם אמת, וחוזר ואומר בקול רם ה' אלהיכם אמת". הרמ"א מוסיף: "ובזה כל אדם יוצא הואיל ושומעין מפיו של שליח ציבור ג' תיבות אלו". ואילו הקורא קריאת שמע ביחידות, יאמר "א-ל מלך נאמן" לפני קריאת שמע, כדי להשלים לרמ"ח תיבות.

עיון בספרי הפוסקים מגלה, כי אין הסכמה כללית לגבי שלש המילים אותן יש לשנות לאחר סיום קריאת שמע. רבי שמעון דוראן, נכדו של הרשב"ץ (שו"ת "יכין ובעוז" ח"ב סי' ב) ופוסקים נוספים כותבים, כי יש לחזור על המילים "אני ה' אלוהיכם", ולא על המילים "ה' אלוהיכם אמת". זאת ועוד, בני משפחתי, מעיד רבי שמעון דוראן, נוהגים לשנות יותר משלש מילים, והם אומרים "להיות לכם לאלוהים, אני ה' אלוהיכם". שכן, אין לקטוע פסוק באמצעו (תענית כז/ב), ומאחר שלפני המילה "להיות", יש זקף קטן, הרי זה מורה על חילוק בתוך הפסוק ומותר לצטט חצי פסוק זה ללא חשש (המגיה שם). מובן מאליו, כי בעיה זו מתעוררת רק לפי מנהגם לומר את המילים "אני ה' אלוהיכם", שהם סיום הפסוק, אך לפי מנהגנו לומר "ה' אלוהיכם אמת", אין כל דיון, מאחר שהמילה אמת אינה חלק מן הפסוק, וממילא, שלש מילים אלו הנאמרות במשפט אחד, אינן נחשבות כציטוט מפסוק (שו"ת "חתם סופר" או"ח סי' י').

לקבל ייעוץ חנים בענייני פרנסה, חינוך ילדים, ושאר עניינים שהוא מתלבט בהם וזקוק לעצה? האם ידוע בכל אומות העולם על אדם שהקדיש את חייו להשתלם בחכמה עד שהיה לחכם ולנבון, ומדי יום מתדפקים על דלתו אנשים מן השורה לקבלת ייעוץ חנים אין כסף?

לנו הדברים הללו נראים פשוטים מפני שאנו רגילים אליהם כל כך, אך מה עומד מאחוריהם? במה נשתנו גדולינו מגדוליהם? התשובה ידועה לכל בוודאי, אך לפעמים כדאי לחדד אותה.

מי שחי למען עצמו - בוודאי לא יעלה על דעתו לנהוג כך. אך יהודי אינו חי למען עצמו אלא למען ה'; והורנו הקב"ה בתורתו ללכת בדרכיו ולגמול חסדו! פעם אחת, בשיחה עם בני ביתו, אמר מרן זצ"ל כי אדם שחסר לו ב"חסד" - חסר לו ב"תורה"! שהרי על שלושה דברים העולם עומד. לשאלת נכדו, הוסיף: החסד שלי הוא לסגור את הגמרא פעמיים ביום ולשמוע אנשים מסוגים שונים ששאלות שונות בפייהם. הדברים היו ברורים, אכן זו היא מסיירות-נפש עוברו לסגור את הגמרא, אך זהו רצון ה'.

תורת חיים!
אי אפשר גם להתעלם מכך שעובדה זו מציגה באופן הבולט ביותר את האחדות הייחודית שבין בני אומתנו, קשר בלתי אמצעי בין גדול העם לפשוטיו, אשרי העם שככה לו.

סמוך לשעה שתיים לפנות בוקר נטמן מרן הרב אלישיב זצ"ל למנוחת עולמים. מצמררת המחשבה כי זו היא השעה שבה השכים מדי לילה ללימוד התורה. כביכול, המשיכו משמים את סדויו משנים קדמוניות, וקיבלוהו בישיבה של מעלה בשעה שבה היה צריך לקום להתחיל ללמוד. נוח על משכבך בשלום, רבינו זצוק"ל. כשדמענתו על לחיינו, ננסה ללכת בדרכיך.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בסור זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף יג/א לאמת ויציב

'ויציב' - למה בארמית?

בסידור מגיד צדק לרבי פנחס מפלצק, תלמיד הגר"א, אנו מוצאים פירוש נפלא, ששובח על ידי הגר"א, אודות שש עשרה הלשונות "אמת ויציב... טוב ויפה". לפי פירושו, כל ביטוי נסוב על פסוק אחר מפרשיות "שמע" ו"והיה אם שמוע". המתפלל אומר כאן, כי **אמת** הוא האמור בפסוק "שמע ישראל", ו**ויציב** האמור ב"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ו**ונכון** האמור בפסוק "ואהבת את ה' אלוהיך...", וכן הלאה. **האישור** שכנגד "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" הוא 'ויציב', כאמור. מדוע? משום ש"ברוך שם..." נאמר בלחש כדי שלא יתקנאו בנו המלאכים. לכן גם האישור עליו אף שהוא נאמר בקול, אינו נאמר אלא בארמית, שכן "ויציב" היא מילה ארמית (דניאל ב/מה) - לבל יבינו המלאכים שאינם בקיאים בשפה זו.

דף יג/א שמע בכל לשון שאתה שומע

בכל תשמע - ה' אחד!

בכל השמועות שתקלוט אזנך - תשמע ה' אלוהינו ה' אחד! בכל תראה את גדולתו ואחדותו. שמע, הרגש, את יחוד ה' - בכל לשון שאתה שומע... ("שפת אמת").

קטע יומי מתוך הגיליון השבועי
"מאורות הדף היומי - לילדים"

מסכת ברכות דף י"ב ו י"ג יום שני כ"ה באב

כך כורעים בתפלת העמידה

בתפלת העמידה אנו כורעים פעמים אחדות בתפלה. בתחילת הברכה הראשונה, "ברוך אתה ה' אנו קדים וגם בסופה, וגם במקומות נוספים בתפלת העמידה. בדף היומי לומדים כי רבה בר חנינא סבא הביא את דברי רב, כי כאשר אומרים "ברוך אתה ה'", יש לרע בפולה "ברוך", וכאשר אומרים את שם ה' יש לקום ולהתישר, להזדקף. הגמרא מספרת, שרב ששית היה כורע בבת אחת, במהירות, אך כאשר היה מזדקף הוא עשה זאת בנחת. תחלה הוא זקף את ראשו, ואחר כך את גופו. מדוע הוא עשה כן? כדי שלא יחשבו שהוא מזדקף כי קשה לו לרע. אלא ידעו שהוא אוהב לרע לפני הקדוש ברוך הוא ולהתפלל אליו, ולפיכך הוא מתממה בהזדקפותו.

עדות עשרת החזנים: נימוק מעניין מובא ברא"ם (שו"ת סי' א' - ב') להצדקת מנהגנו לשנות את המילים "ה' אלוקים אמת", כי לפי הקבלה יש לשנות שלש מילים שהן משמות הקודש והמילה "אמת" נחשבת ל"שם", אך האומר "אני ה' אלוקים" הזכיר שני שמות הקודש בלבד. בסיום תשובתו הוא גולל רשימה של עשרה חזנים משלוניקי, שכל אחד מהם העיד בחתימת ידו כי במקומות כהונתם, בספרד, שיבלייא ועוד, החזנים חזרו בקול על המילים "ה' אלוקים אמת" לפני חכמים וגדולים, שמעולם לא מיחו בידם.

כאמור, ב"שולחן ערוך" וברמ"א מבואר, כי היחיד לא ישנה "ה' אלוקים אמת", אלא יכוון כוונות שונות, והרמ"א מוסיף כי ניתן לומר "א-ל מלך נאמן". ואילו מנהג האר"י (שערי תשובה שם ס"ק ב' ועוד), כי גם היחיד ישנה "ה' אלוקים אמת", וכן מנהג בני עדות המזרח (עיי' שו"ת "רב פעלים" ח"ב סי' ט"ו, "כף החיים" שם, ס"ק י"ט, ועיי' בסידור בעל התניא "שער הכולל" פרק ב' סי' ח-ט).

הרמב"ן - "ובילדותי נתקשה עלי": מעניין לציין, כי הרמב"ן מספר, ש"כבר היה מנהג בעירות לומר בין אהבת עולם לקריאת שמע א-ל מלך נאמן, ובילדותי נתקשה עלי" מדוע אומרים כן (עיי"ש), עד שהגיע למסקנה, כי א-ל מלך נאמן הוא ראשי תיבות של המילה 'אמן' והקהל אמר אותה לאחר ברכת אהבה רבה שנאמרה בקול על ידי החזן. כדי להשלים את מניין תיבות קריאת שמע לרמ"ח, חילקו את ה'אמן' לשלש תיבות - א-ל מלך נאמן. לדעת הרמב"ן, היחיד אינו אומר א-ל מלך נאמן.

בגמרא (בכורות מה/א) מבואר, כי לאשה יש יותר מרמ"ח אברים, רנ"א לדעת הרמב"ם (הל' טומאת מת פ"ב הל' ז'), ויש חולקים שאף יותר. כיצד, איפוא, הנשים תשלמנה את התיבות הנוספות הדרושות לה? בעל ה"מנחת אלעזר" (ח"ב סי' כ"ח) כתב, כי התיקון הדרוש הוא לרמ"ח אברים בלבד, ובעל "שיח יצחק" (סי' כ"ט) כתב, כי עיקר איבריה הם רמ"ח איברים ועל ידי תיקונם מתקנים כל איבריה. [בנושא רמ"ח אברים, ראה עוד ב"מאורות הדף היומי" כרך ו' בבא בתרא דף קט"ז/א מאמר "תפילת מי שבירך לחולה - מקורה, הנוסח הראוי ועוד"].

מאמר על משנה מסדר זרעים הנלמדת עם הדף היומי

משניות, מסכת פאה, פרק ב' משנה ז': קצרו ליסטים... קצר חציה וקצרו ליסטים חציה פטורה **כאשר בעל השדה אסיר תודה לגנבים שקצרו את שדהו...**

האם יתכן שאדם לא יתן פאה לעניים מתבואתו הקצורה, ולא יעבור כל איסור? מתברר, שבעזרה מועטת מגנבים הדבר אפשרי.

במשנה נאמר כי אם התבואה נקצרה על ידי לסטים, בעל השדה פטור מהותרת פאה. ברור שאם הם לקחו איתם את כל התבואה אין תבואה שתחייב בפאה, אך המשנה עוסקת במקרה שלאחר שקצרו את התבואה נמלטו הגנבים כלעומת שבאו בלא לקחת דבר. מה טעם הוא פטור? הרי הקוצר את שדהו ולא הותיר פאה, חייב לתת פאה מן התלוש! במה שונה מקרה זה?

המפרשים מסבירים כי רק הקוצר את שדהו בעצמו מתחייב בפאה, ולפיכך אם לא נתנה בעודה קמה, עליו ליתנה לאחר הקצירה; אך בעל שדה זה לא התחיל לקצור כלל, ומעולם לא התחייב במצות פאה. ברם, במשנה נוסף שלב נוסף בהלכה זו: אף אם קצר בעל השדה את חציו, וליסטים 'השלימו' את הקצירה - פטור בעל השדה מדין פאה. במקרה זה עלינו להבין מדוע אינו חייב פאה לפחות כנגד התבואה שקצר? איך פטרה קצירת הליסטים את החלק שקצר? הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל עומד על שאלה זו ומסיק מן הדברים את הידיעה החשובה הבאה:

אכן, הקוצר את שדהו עד תום חייב לתת פאה לעניים מן התלוש. הלכה זו היא נדבך על פני מצות פאה. כלומר: הקוצר את שדהו חייב להותיר קמה לעניים. עבר על איסור וכילה את הקצירה ולא הותיר - חייב להפריש מן התלוש. ברם, מי שלא כילה את הקצירה, אלא הליסטים קצרו וכילו - אין עילה לחייבו, שהרי הוא לא כילה את שדהו באיסור.

מכאן הוא מגיע לדין מעניין, שהוא מגדירו "חידוש גדול": בעל שדה קצר את תבואתו והותיר בקמה חלק אחד משישים כדת וכדין, אך לפני שהספיק לקרוא עליה שם "פאה" ולקרוא לעניים ליטלה, באו ליסטים בחטף, קצרו ליסטים את הפאה והשאירוה בשדה. אילו קצרו הליסטים אחרי שקרא לקמה "פאה", היה היבול הקצור של העניים, שהרי הליסטים קצרו את פאתם. אך הואיל והם קצרו את התבואה לפני שקרא עליה שם "פאה" - הוא לא יצטרך לתת לעניים את המיועד לפאה, שהרי הוא לא כילה באיסור את קצירת השדה, אלא הליסטים עשו כן, ולפיכך אין עילה להחיל עליו את הנדבך הנוסף: הפרשת פאה מן התלוש. נמצא, איפוא, שכל התבואה תגיע לאסמיו, כולל התבואה שעמד לתת לעניים (מעדני ארץ, מת"ע ב' ה').

לעילוי נשמת

מרת **שרה רבקה וסרצוג** ע"ה

ב"ר אהרן אליעזר ז"ל נלב"ע כ"ג מנחם אב תשל"ב

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

סגן **יעקב משה שמואל בנימין בלום** ז"ל

ב"ר אליהו מנחם ומרים מלכה יבדלחט"א

נלב"ע כ"ד באב תשס"ג **תנצב"ה**

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **משה חיים הכהן** ז"ל

ב"ר יוסף אליהו ז"ל נלב"ע כ"ט באב תשנ"ח

תנצב"ה

הונצח ע"י בנו ידידנו

הר"ר **אביגדור יהודה כהן** ומשפ' שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **זאב בורק** ז"ל

ב"ר אברהם ז"ל נלב"ע כ"ט באב תש"ס

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **בנימין וסלי** ז"ל

ב"ר שלמה ז"ל נלב"ע כ"ז באב תשנ"ח

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

הוכחה לדבריו הוא מביא מסוגיות הגמרא המגדירות את איסור כילוי השדה כ"לאו הניתק לעשה". כלומר: העובר על האיסור וקוצר את כל השדה אינו לוקה, מפני שהלאו מתנתק על ידי הפרשת חלק מהיבול הקצור לעניים, ולפיכך הוא פטור מעונש (ראה מכות, טז/ב). הרי לנו, כי חיוב ההפרשה לאחר כלות הקציר, אינו אלא אם כילה הקציר באיסור. לימים עסק בעניין זה הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א ובספרו "דרך אמונה" (פ"ב, ה"ה, ס"ק מ"ג) הוא מציין כי הראב"ד פוסק להיפך מהחידוש הנ"ל: אם נותרה בשדה תבואה בשיעור הפרשת פאה וקצרוה לסטים לפני שהספיק לקרוא לה שם - חייב לעשותה פאה לעניים.

לעילוי נשמת
הר"ר יוסף ברגר ז"ל
ב"ר שלום צבי ז"ל נלב"ע כ"ג מנחם אב תשנ"ד
מחשובי מתפללי בית מדרשונו
תנצב"ה
הונצח ע"י משפחות לוסיג, קוק וכרמל שיחיו

שיעורים חדשים בדף היומי

ברהבי הארץ, במסגרת התכנית "לומדים בשלמות"

בני ברק

בית כנסת "אוז'רוב"

רה' חזו"א (פינת נחמיה) ב"ב

בשעה 6:45 בבוקר

מפי הרב אהרן גולדשטיין שליט"א

תל אביב

בית כנסת "זואהל"

רה' בורלא 44

בשעה 20:40

מפי הרב שמואל וייסברט שליט"א

רמלה

בית כנסת "קדושי השואה"

רה' רמב"ם 2

בשעה 21:00

מפי הרב יאיר ליבני שליט"א

ירושלים

בית כנסת "אמרי שפר"

רה' רח' קצנלבוגן 1 הר-נוף

בשעה 9:00 בבוקר

מפי הרב אליהו אורנשטיין שליט"א

גבעת זאב

בית כנסת "לב גבעת זאב"

רה' אירוס 6

בשעה 20:00

מפי הרב יואל ווייל שליט"א

בני ברק

ביהמ"ד "ביאלא"

רה' רוזנהיים 19

בשעה 8:15 בבוקר

מפי הרב אברהם אביש רבינוביץ שליט"א

הפעם לומדים את כל הש"ס בשלמות

כולנו מצטרפים לרעיון ההיסטורי:

לומדים ומסיימים את הש"ס עם המשניות

מסדר זרעים וטהרות

"אשר שחרם כנגד כולם, ונצטוונו לאהוב אותם מחמת

שמסכתות אלו אין להם עוסקים" (ספר חסידים רס"א)

לראשונה:
מסכת ברכות
עם משניות פאה
מבוארות

הדפסה מתודרת של דפי הגמרא
עם אותיות מאירות עיניים
• ביאור בהיר של משניות פאה
• מאורות ההלכה

להזמנת הגמרא: 1700-500-151

מלגת הצטרפות למגידי שיעורים ע"ס 1000 ₪ טל': 03-5775310

סיוע בהקמת שיעור חדש בדף היומי: 054-8460012

